

Állásfoglalás a felsőoktatási és tudományos szakkönyvtárak fejlesztését biztosító újgenerációs felhőalapú könyvtári platform szükségességéről

a) Feladatellátás

A nyilvános könyvtári ellátással kapcsolatos feladatokat elsősorban a 1997. évi CXL. törvény (továbbiakban: Kultv.) szabályozza. Ennek 61.§-a veszi számba a nemzeti könyvtári feladatokat: hangsúlyozza a könyvtár megőrző funkcióját ((4) e, pont), valamint az országos szolgáltatások – Magyar Nemzeti Bibliográfia, Országos Dokumentum-ellátási Rendszer, Magyar Országos Közös Katalógus – működtetését. A 30/2014 (IV.10.) EMMI rendelet is kitér a nemzeti könyvtár feladataira: a Kultv-t kiegészítve a hosszú távú megőrzésre alapozva digitalizálási stratégia mentén megvalósítandó digitalizálást ír elő. Ennek megfelelően – ahogyan az erre forrást biztosító kormányrendeletben is megfogalmazódik¹ – az Országos Könyvtári Rendszernek a nemzeti könyvtár törvény által előírt feladatainak kell megfelelnie. Míg az Országos Széchényi Könyvtár elsődleges feladata az írott, nyomtatott nemzeti kulturális vagyont megőrzése, addig **az egyetemi könyvtárak és az országos szakkönyvtárak** – mint az adott szakterület idegen nyelvű és magyar szakirodalmát gyűjtő és adatbázisaikon keresztül feldolgozó közgyűjtemények – **a megőrzésen túl elsősorban tudományos információkat közvetítenek a hazai tudományos világnak, kutatói műhelyeknek, illetve kiszolgálják a tudományos kutatás és képzés igényeit.** A hivatkozott EMMI rendelet **az egyetemi könyvtárak és országos szakkönyvtárak feladatait egyértelműen a kutatásfejlesztési és innovációs programokban, a szakterületi információellátás szervezésében és a nemzeti tudományos eredmények disszeminációjában határozza meg.** A tudományos könyvtárak olyan közeget szolgálnak ki, amely jelentős részben már az e-science világában szerzi be információit, digitális ökoszisztémát alakít ki munkájához, és ugyanebben az online közegben disszeminálja eredményeit.

A különböző típusú könyvtári feladatok megoldása más-más elvárásokat jelent egy könyvtári informatikai rendszer/platform irányában. Egy egységes, minden könyvtártípust kiszolgáló platform bevezetése feleslegesen nagy, bonyolult és költséges rendszer fenntartását tenné szükségessé. Ebben az esetben számos olyan kompromisszumot kellene az érintetteknek megkötniük, amelyek miatt a felálló rendszer nem támogatná megfelelő mértékben az általuk elvégzendő feladatokat. Ezek a kompromisszumok az adott rendszer optimális működésének gátjai is lennének. Az országosan egységes és egyetlen könyvtári rendszer megvalósítását

¹ 1605/2016. (XI. 8.) Korm. határozat az Országos Széchényi Könyvtár informatikai fejlesztéséhez szükséges források biztosításáról

ez a sokféleség nehezítené, és időben még távolabbra tolná. Egyetlen rendszer megvásárlása/kifejlesztése emellett rendkívül megnövelné az egész magyar könyvtári rendszer egyetlen szolgáltató/fejlesztő cégnek való kitettségét. A különböző könyvtári körök számára kifejlesztett különböző alkalmazásoknak természetesen a nemzetközi szabványoknak megfelelő módon átjárhatóaknak kell lenniük, így képesek a nemzeti könyvtári ellátás együttműködését is biztosítani.

b) *Megvalósítás*

A fejlesztési döntés mérlegelésénél nem lehet megkerülni a nemzeti könyvtár működési problémáit, fejlesztési projektjeinek elhúzódását, nem mindig sikeres voltát. A könyvtári rendszer hatékony működése szempontjából természetesen fontos, hogy mielőbb megvalósuljon az OSZK konszolidációja, és sor kerüljön a működését támogató, sajátos feladatainak megfelelő újfajta könyvtári platform implementálására. A **tudományos kutatás és a felsőoktatás** szemszögéből nézve azonban egy **ugyancsak új típusú, ezen intézmények feladatait szolgáló könyvtári platform bevezetése nem halogatható**, nem várható meg az OSZK nehézségeinek rendezése. A **tudomány és az innováció területén az időtényező kulcsfontosságú**, a nemzetközi verseny megköveteli a gyors és hatékony, a nemzetközi szintet legalább elérő, de lehetőleg az élvonalat megcélzó megoldásokat. Ezekben a könyvtárakban rendelkezésre áll az a szakmai tudás és együttműködési készség, ami egy sikeres projekt megvalósításához szükséges.

Budapest, 2019. április 15.

Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma